

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و
سرمدبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۲۸/۹۱۱۱ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۶۲۴

داستان سازی خلاقانه: راهکاری نوین

برای آموزش و تربیت دختران دوم ابتدایی

زهرا تیموری مله

آموزگار پایه دوم ابتدایی، ناحیه دو، کرمانشاه

چکیده

روش داستان سازی تعاملی به عنوان یک رویکرد نوین در آموزش و تربیت دختران دوم ابتدایی ارائه شده است که هدف آن تلفیق مفاهیم درسی با ارزش های اخلاقی در قالب فعالیت های گروهی و خلاقانه است. در این روش، معلم با ارائه داستانی نیمه تمام، دانش آموزان را به تخیل و تکمیل داستان از طریق ابزارهایی مانند نقاشی، نمایش عروسکی و کاردستی تشویق می کند. این پژوهش با اجرای این روش در یک کلاس آزمایشی، تأثیر آن بر یادگیری مفاهیم درسی، تقویت خلاقیت، و مهارت های اجتماعی دانش آموزان بررسی شد. نتایج نشان داد که این رویکرد نه تنها انگیزه و مشارکت دانش آموزان را به میزان قابل توجهی افزایش داده، بلکه مفاهیم درسی و تربیتی را به شکلی ماندگارتر و جذاب تر به آن ها منتقل کرده است. این روش به عنوان راهکاری مؤثر برای ایجاد محیطی تعاملی و تقویت رشد علمی و شخصیتی دانش آموزان پیشنهاد می شود.

واژگان کلیدی: داستان سازی تعاملی، آموزش خلاقانه، تربیت اخلاقی، یادگیری مشارکتی، تقویت خلاقیت، مهارت های اجتماعی، آموزش تلفیقی، روش های نوین آموزشی، یادگیری تعاملی.

۱. مقدمه

آموزش و تربیت در دوره ابتدایی به‌ویژه در پایه دوم، مرحله‌ای حساس و تأثیرگذار در شکل‌دهی به شخصیت و مهارت‌های اجتماعی کودکان است. در این سن، کودکان به سرعت در حال رشد و تکامل هستند و نیاز دارند که مفاهیم درسی به شیوه‌ای جذاب و مؤثر به آن‌ها منتقل شود. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که استفاده از روش‌های نوآورانه و تعاملی می‌تواند به بهبود درک مفاهیم درسی و تقویت مهارت‌های اجتماعی و عاطفی دانش‌آموزان کمک کند (Johnson et al., ۲۰۲۳). در این راستا، یکی از رویکردهای مؤثر، داستان‌سازی خلاقانه و تعاملی است که نه تنها به یادگیری مفاهیم درسی کمک می‌کند، بلکه از طریق تجربه‌های عملی و مبتنی بر تخیل، مهارت‌های حل مسئله، همکاری گروهی، و توسعه تفکر انتقادی را در کودکان تقویت می‌کند (Bergen, ۲۰۲۲).

داستان‌سازی به‌ویژه برای کودکان در سنین ابتدایی، به‌عنوان ابزاری مؤثر برای توسعه مهارت‌های زبانی، تفکر انتقادی و مهارت‌های اجتماعی شناخته می‌شود. استفاده از داستان‌ها به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که مفاهیم پیچیده را به زبان ساده و جذاب درک کنند و به‌طور غیرمستقیم ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی را یاد بگیرند (Miller & Hidi, ۲۰۲۱). همچنین، مطالعات نشان داده‌اند که مشارکت فعال کودکان در فرآیند داستان‌سازی و تکمیل آن به کمک ابزارهای هنری مانند نقاشی، کاردستی و نمایش عروسکی می‌تواند موجب تقویت خلاقیت، افزایش انگیزه یادگیری و ارتقای اعتماد به نفس آنان شود (Katz & Smidt, ۲۰۲۳).

از سوی دیگر، این رویکرد تعامل و همکاری گروهی را در کلاس‌های درس تقویت می‌کند. دانش‌آموزان در گروه‌های کوچک یا حتی به‌صورت تیمی با یکدیگر همکاری کرده و برای ادامه داستان‌های نیمه‌تمام، ایده‌های خود را مطرح می‌کنند. این تعاملات نه تنها به افزایش درک و فهم درسی می‌انجامد بلکه به بهبود مهارت‌های اجتماعی و توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان کمک می‌کند (Reed & Barron, ۲۰۲۲). از طریق این روش، کودک به‌طور غیرمستقیم با مفاهیم اخلاقی مانند همدلی، احترام به نظر دیگران و مسئولیت‌پذیری آشنا می‌شود.

٢. هدف

۳. تعاریف و تاریخچه

۱۴۳

آموزش خلاقانه رویکردی است که بر استفاده از تخیل و نوآوری برای ایجاد فرآیند یادگیری جذاب و مؤثر تأکید دارد. این روش از یادگیری سنتی فراتر رفته و به جای تمرکز صرف بر روی انتقال اطلاعات، بر تجربه های فعال و مشارکتی دانش آموزان و استفاده از فعالیت های عملی و تعاملی تأکید می کند (Runco, ۲۰۱۸; Sawyer, ۲۰۱۷).

تاریخچه داستان سازی به عنوان یک ابزار آموزشی در فرهنگ های مختلف از دیرباز برای انتقال آموزه های اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی به نسل های آینده مورد استفاده قرار گرفته است. در فرهنگ های باستانی، از جمله یونان و روم، داستان ها به عنوان وسیله ای برای آموزش اصول اخلاقی و اجتماعی به ویژه در میان کودکان به کار می رفته اند (Bruner, ۲۰۱۹). به طور خاص، در جوامع شفاهی، داستان ها از اهمیت ویژه ای برخوردار بودند، چراکه وسیله ای برای انتقال تجربیات تاریخی و اجتماعی از نسل های گذشته به نسل های جدید بودند.

در قرن بیستم، نظریات روان شناسی ژان پیاژه و لئو ویگوتسکی به طور ویژه بر اهمیت بازی، تخیل و تعاملات اجتماعی در یادگیری کودکان تأکید کردند. پیاژه تأکید داشت که یادگیری به طور طبیعی از طریق بازی و تعامل با محیط پیرامون شکل می گیرد و کودکان از طریق تخیل، مفاهیم پیچیده تری را می آموزند (Piaget, ۲۰۱۹). ویگوتسکی نیز بر اهمیت روابط اجتماعی در یادگیری تأکید داشت و بر این باور بود که کودکان به وسیله تعاملات اجتماعی و فرهنگی می توانند درک عمیق تری از مفاهیم پیدا کنند (Vygotsky, ۲۰۲۰).

با پیشرفت های فناوری در دهه های اخیر، داستان سازی به یک ابزار نوآورانه و مؤثر در فرآیندهای آموزشی و تربیتی تبدیل شده است. استفاده از ابزارهای دیجیتال و برنامه های تعاملی به معلمان این امکان را داده است که داستان سازی را به طور مؤثری در محیط های آموزشی مدرن به کار گیرند (Gee, ۲۰۲۱). این ابزارها کمک می کنند تا فرآیند یادگیری، به ویژه در سنین ابتدایی، برای کودکان جذاب تر و تأثیرگذارتر شود.

در نتیجه، داستان سازی خلاقانه نه تنها ابزاری برای آموزش مفاهیم درسی بلکه وسیله ای برای پرورش مهارت های اجتماعی، اخلاقی و تفکر انتقادی در دانش آموزان است. این روش، با توجه به تحقیقات جدید

در زمینه روان‌شناسی یادگیری و فناوری‌های نوین، همچنان به‌عنوان رویکردی نوآورانه در آموزش‌های ابتدایی شناخته می‌شود. (Hargrave & Sutherland, ۲۰۲۲; Sawyer, ۲۰۱۹)

۴. پیشینه تحقیق

در این بخش، به بررسی تحقیقات پیشین در زمینه استفاده از روش‌های خلاقانه و تعاملی، مانند داستان‌سازی، در آموزش و تربیت پرداخته می‌شود. این تحقیقات تأثیرات مثبت این رویکردها را در بهبود یادگیری، تقویت مهارت‌های اجتماعی و نگرش‌های اخلاقی نشان می‌دهند.

✓ مطالعه احمدی و همکاران: (۲۰۲۱) در این مطالعه، تأثیر روش داستان‌سازی خلاقانه بر یادگیری مفاهیم ریاضی در دانش‌آموزان دوره ابتدایی بررسی شد. نتایج نشان داد که استفاده از داستان‌های خلاقانه باعث افزایش نمرات دانش‌آموزان در موضوعاتی مانند جمع و تفریق شد.

✓ تحقیق جونز و اسمیت: (۲۰۲۰) این تحقیق تأثیر داستان‌سازی تعاملی بر مهارت‌های حل مسئله در کودکان را مورد بررسی قرار داد. یافته‌ها نشان داد که دانش‌آموزانی که در داستان‌سازی مشارکت داشتند، توانایی بهتری در ارائه راه‌حل‌های خلاقانه نشان دادند.

✓ پژوهش رضایی: (۲۰۱۹) این مطالعه به بررسی تأثیر داستان‌سازی بر نگرش زیست‌محیطی دانش‌آموزان پرداخت. نتایج حاکی از آن بود که دانش‌آموزانی که در فعالیت‌های داستان‌سازی مشارکت داشتند، نگرش مثبت‌تری به محیط زیست پیدا کردند و رفتار مسئولانه‌تری نسبت به طبیعت از خود نشان دادند.

✓ تحقیق اسمیت و همکاران: (۲۰۱۸) پژوهشی در زمینه استفاده از ابزارهای نمایشی و خلاقانه در کلاس‌های درس. نتایج این مطالعه نشان داد که ابزارهای خلاقانه مانند نقاشی و نمایش عروسکی نه تنها بر یادگیری مؤثرند، بلکه میزان علاقه‌مندی دانش‌آموزان به یادگیری را افزایش می‌دهند.

جدول ۱: بررسی پیشینه تحقیق

ردیف	عنوان تحقیق	سال	روش پژوهش	یافته‌ها
۱	تأثیر داستان‌سازی بر یادگیری ریاضی	۲۰۲۱	تجربی	افزایش نمرات دانش‌آموزان در یادگیری مفاهیم ریاضی مانند جمع و تفریق.
۲	نقش داستان‌سازی در حل مسئله	۲۰۲۰	ترکیبی (کیفی و کمی)	تقویت توانایی ارائه راه‌حل‌های خلاقانه توسط دانش‌آموزان.
۳	تأثیر داستان‌سازی بر نگرش زیست‌محیطی	۲۰۱۹	پیمایشی	بهبود نگرش دانش‌آموزان نسبت به محیط زیست و افزایش مسئولیت‌پذیری.
۴	ابزارهای خلاقانه در آموزش	۲۰۱۸	مطالعه موردی	افزایش علاقه‌مندی و مشارکت دانش‌آموزان در یادگیری مفاهیم درسی و اخلاقی.

• تحلیل پیشینه

✓ شباهت‌ها با پژوهش حاضر: تمامی تحقیقات پیشین تأثیر مثبت روش‌های خلاقانه و تعاملی، مانند داستان‌سازی و ابزارهای نمایشی، را بر یادگیری و تربیت نشان داده‌اند. پژوهش حاضر نیز با تمرکز بر همین رویکرد، به بررسی تأثیر آن بر دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی پرداخته است.

✓ تفاوت‌ها با پژوهش حاضر: در حالی که بیشتر تحقیقات بر موضوعات خاص یا گروه‌های محدودی متمرکز شده‌اند، پژوهش حاضر از رویکرد جامع‌تری بهره می‌برد که هم مفاهیم درسی (ریاضی) و هم موضوعات اخلاقی (نگرش به محیط زیست) را شامل می‌شود.

✓ جایگاه پژوهش: این پژوهش با استفاده از ترکیب روش‌های کمی و کیفی و تحلیل داده‌ها با SPSS، جایگاه ویژه‌ای در بین تحقیقات مشابه دارد و می‌تواند به عنوان مدلی برای بهبود روش‌های تدریس در مدارس مورد استفاده قرار گیرد.

۵. مراحل داستان‌سازی تعاملی

مراحل کامل و دقیق اجرای روش داستان‌سازی تعاملی برای آموزش و تربیت دانش‌آموزان دختر پایه دوم ابتدایی آورده شده است. این مراحل شامل گام‌های مشخصی است که هم به صورت کیفی و هم کمی قابل ارزیابی می‌باشد.

۱. **انتخاب موضوع:** در اولین گام، معلم باید یک موضوع جذاب و مرتبط با اهداف آموزشی و تربیتی انتخاب کند. این انتخاب به دو دسته تقسیم می‌شود:

- موضوعات درسی: این موضوعات به طور مستقیم به مفاهیم درسی مرتبط هستند. برای مثال، برای تدریس مفهوم تقسیم در ریاضی، معلم می‌تواند موضوعی مانند "تقسیم عادلانه" را انتخاب کند.
- موضوعات تربیتی: این موضوعات بیشتر به مسائل اخلاقی و اجتماعی مربوط می‌شوند. برای مثال، معلم می‌تواند موضوعاتی مانند "چگونه به محیط زیست احترام بگذاریم؟" یا "چگونه می‌توانیم به دوستان خود کمک کنیم؟" را انتخاب کند.

در این مرحله، معلم باید از بین موضوعات مختلف، آن‌هایی را انتخاب کند که بتوانند همزمان مفاهیم درسی و تربیتی را پوشش دهند.

ملاحظات کمی:

- تعداد موضوعات انتخابی در هر دوره می تواند برای گروه های مختلف دانش آموزان متغیر باشد.
- برای هر موضوع، اهداف آموزشی خاصی باید تعریف شود.

۲. **ارائه داستان پایه:** در این گام، معلم یک داستان نیمه تمام ارائه می دهد که با چالشی مشخص مواجه است. این داستان باید به گونه ای باشد که نیاز به ادامه دادن و تکمیل آن توسط دانش آموزان وجود داشته باشد. هدف این است که دانش آموزان بتوانند با همکاری گروهی و استفاده از خلاقیت خود، داستان را تکمیل کنند.

مثال داستان پایه:

"یک روز، بچه های کلاس برای تمیز کردن باغ مدرسه همکاری کردند. اما وقتی نوبت تقسیم ابزارها رسید، اختلاف نظر پیش آمد و همه ناراحت شدند. حالا باید تصمیم بگیرند که چگونه این مشکل را حل کنند."

در این مرحله، معلم باید اطمینان حاصل کند که چالش موجود در داستان به گونه ای است که دانش آموزان می توانند از آن بهره برداری کرده و بر اساس آن درس های اخلاقی یا درسی بیاموزند.

ملاحظات کمی:

- مدت زمان هر داستان پایه ممکن است بین ۱۰ تا ۱۵ دقیقه باشد.
 - ممکن است از چندین داستان پایه با موضوعات مختلف برای ایجاد تنوع استفاده شود.
۳. **تقسیم دانش آموزان به گروه های کوچک:** پس از انتخاب موضوع و ارائه داستان پایه، معلم کلاس را به گروه های کوچک ۴ تا ۶ نفره تقسیم می کند. هر گروه باید:
۱. ادامه داستان را تخیل و تکمیل کند.

۲. پیام اخلاقی، یا درسی، مرتبط را در داستان خود بگنجاند.

۳. داستان را با استفاده از ابزارهای خلاقانه مانند نقاشی، نمایش عروسکی یا اجرای کوتاه ارائه دهد.

این مرحله از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است زیرا دانش‌آموزان باید بتوانند با همکاری هم، ایده‌های مختلف را بررسی کرده و داستانی منسجم و آموزنده ایجاد کنند. در این مرحله، معلم به نظارت بر تعاملات گروهی و عملکرد اعضای گروه‌ها می‌پردازد.

ملاحظات کم:

- تعداد گروه‌ها بستگی به تعداد کل دانش‌آموزان دارد. برای ۴۰ دانش‌آموز، معلم می‌تواند ۸ گروه ۵ نفره تشکیل دهد.
- میزان مشارکت هر دانش‌آموز در گروه باید ارزیابی شود تا از فعالیت هر فرد اطمینان حاصل شود.

۴. استفاده از ابزارهای خلاقانه: در این مرحله، دانش‌آموزان از ابزارهای مختلف هنری و نمایشی، برای بیان داستان خود استفاده می‌کنند. این ابزارها می‌توانند شامل موارد زیر باشند:

- نقاشی: دانش‌آموزان می‌توانند بخش‌های مختلف داستان را به صورت تصویری به نمایش بگذارند. این ابزار به آن‌ها کمک می‌کند تا مفاهیم داستانی را به شیوه‌ای بصری بیان کنند.
- نمایش عروسکی: با استفاده از عروسک‌های ساده، دانش‌آموزان می‌توانند داستان خود را اجرا کنند. این ابزار نه تنها به خلاقیت آن‌ها کمک می‌کند، بلکه امکان تعامل و نمایش عاطفی بیشتری را فراهم می‌آورد.

- کاردرستی: دانش‌آموزان می‌توانند وسایلی مرتبط با داستان بسازند تا در ارائه‌های خود استفاده کنند. این فعالیت به تقویت مهارت‌های دستی و خلاقیت کمک می‌کند.

ملاحظات کمی:

- مدت زمان برای هر نوع ابزار ممکن است بین ۱۵ تا ۲۰ دقیقه متفاوت باشد.
- ارزیابی میزان استفاده از این ابزارها باید انجام شود تا مشخص شود که کدام ابزار بیشترین تاثیر را در انتقال مفاهیم داشته است.

۵. **ارائه گروه‌ها:** در این مرحله، هر گروه داستان خود را به کلاس ارائه می‌دهد. این می‌تواند به صورت شفاهی، نمایشی یا کتبی باشد. ارائه باید به گونه‌ای باشد که پیام‌های درسی و اخلاقی به وضوح منتقل شود. پس از هر ارائه، معلم و سایر دانش‌آموزان با بررسی داستان‌ها، نکات مثبت و پیام‌های کلیدی هر یک را مطرح می‌کنند.

ملاحظات کمی:

- زمان اختصاص یافته برای هر گروه جهت ارائه باید بین ۵ تا ۷ دقیقه باشد.
- معلم باید از ارزیابی‌های کمی مانند تعداد نکات مثبت یا مفاهیم مهم استخراج شده از هر داستان استفاده کند.

۶. **بحث و نتیجه‌گیری:** پس از اتمام ارائه‌ها، معلم موضوع داستان‌ها را جمع‌بندی کرده و پیام‌های اخلاقی یا درسی را استخراج می‌کند. برای هدایت بحث و نتیجه‌گیری، معلم می‌تواند پرسش‌های کلیدی را مطرح کند که دانش‌آموزان را به تفکر بیشتر وادار کند. این پرسش‌ها می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- "اگر جای شخصیت داستان بودید، چه تصمیمی می‌گرفتید؟"

• "کدام راه‌حل بهتر بود و چرا؟"

این مرحله به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مفاهیم آموخته‌شده را به صورت عملی تجزیه و تحلیل کنند و از یکدیگر بیاموزند.

ملاحظات کمی:

- مدت زمان برای بحث و نتیجه‌گیری ممکن است بین ۱۰ تا ۱۵ دقیقه باشد.
- ارزیابی باید شامل تحلیل کیفیت بحث‌های ارائه‌شده و میزان تاثیر پیام‌های اخلاقی در نتیجه‌گیری‌ها باشد.

با اجرای این مراحل، دانش‌آموزان دختر پایه دوم ابتدایی قادر خواهند بود مفاهیم درسی و تربیتی را به صورت فعال و خلاقانه یاد بگیرند. این روش به طور مؤثر توانایی‌های اجتماعی، اخلاقی و درسی آن‌ها را تقویت می‌کند و فرصتی برای مشارکت گروهی و تفکر انتقادی فراهم می‌آورد. از طریق استفاده از ابزارهای خلاقانه، دانش‌آموزان می‌توانند یادگیری را به تجربه‌ای جذاب و مؤثر تبدیل کنند.

۶. مزایای روش پیشنهادی

۱. تقویت یادگیری فعال: با مشارکت دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری، آن‌ها مفاهیم درسی و اخلاقی را بهتر درک کرده و به طور عمیق‌تری یاد می‌گیرند.
۲. پرورش خلاقیت: داستان‌سازی و استفاده از ابزارهای هنری به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا خلاقیت خود را شکوفا کنند و ایده‌های نوآورانه ارائه دهند.
۳. توسعه مهارت‌های اجتماعی: این روش به دانش‌آموزان فرصت می‌دهد تا مهارت‌های همکاری، تعامل اجتماعی و حل تعارضات را از طریق فعالیت‌های گروهی بهبود بخشند.

۴. افزایش علاقه به یادگیری: تلفیق آموزش با فعالیت‌های هنری و نمایشی، فرآیند یادگیری را برای دانش‌آموزان جذاب‌تر و سرگرم‌کننده‌تر می‌کند.

۵. آموزش غیرمستقیم ارزش‌ها: پیام‌های اخلاقی به‌طور غیرمستقیم از طریق داستان‌ها منتقل می‌شوند و در ذهن دانش‌آموزان ماندگار می‌شوند.

روش داستان‌سازی تعاملی ابزاری نوآورانه و مؤثر برای تقویت یادگیری، خلاقیت و تربیت اخلاقی دانش‌آموزان دختر پایه دوم ابتدایی است. این روش با استفاده از تخیل، هنر و فعالیت‌های گروهی، محیطی شاد و آموزنده برای یادگیری مفاهیم علمی و اخلاقی فراهم می‌آورد و به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا این مفاهیم را با اشتیاق بیشتری فراگیرند.

۷. نمونه فعالیت‌های پیشنهادی

در ادامه، دو فعالیت آموزشی و تربیتی با استفاده از روش داستان‌سازی تعاملی برای دانش‌آموزان دختر پایه دوم ابتدایی ارائه شده است که به‌طور دقیق مراحل اجرا، اهداف و پیام‌های نهایی آن‌ها شرح داده شده است.

فعالیت ۱: آموزش ریاضی با داستان "تقسیم عادلانه"

داستان پایه: "یک روز، بچه‌ها ۱۲ عدد سیب در باغ پیدا کردند. اما نمی‌دانستند چگونه سیب‌ها را بین ۴ نفر به‌طور مساوی تقسیم کنند".

وظایف گروه‌ها:

۱. ادامه داستان و ارائه راه‌حل برای تقسیم سیب‌ها: هر گروه باید راه‌حلی برای تقسیم مساوی ۱۲ سیب بین ۴ نفر پیدا کند. به‌عنوان مثال، می‌توانند از مفاهیم تقسیم برای نمایش نحوه تقسیم سیب‌ها استفاده کنند.

۲. طراحی نقاشی یا کاردستی برای نمایش فرآیند تقسیم: دانش‌آموزان می‌توانند نقاشی‌هایی از فرآیند تقسیم سیب‌ها ایجاد کنند یا کاردستی‌هایی بسازند که تقسیم را به نمایش بگذارند.

۳. اجرای نمایش کوتاه در مورد راه‌حل‌های خود: گروه‌ها می‌توانند با استفاده از بازی‌های نمایشی، نحوه تقسیم سیب‌ها را به صورت نمایشی به کلاس ارائه دهند. این فعالیت علاوه بر یادگیری مفهوم تقسیم، به طور عملی به دانش‌آموزان این مهارت را آموزش می‌دهد که همکاری کنند و به حقوق دیگران احترام بگذارند. آن‌ها می‌آموزند که چگونه می‌توانند به طور عادلانه منابع را بین خود تقسیم کنند و اهمیت انصاف را درک کنند.

فعالیت ۲: آموزش تربیت اخلاقی با داستان "احترام به طبیعت"

داستان پایه: "بچه‌های مدرسه برای اردو به جنگل رفتند. اما در پایان اردو، زباله‌های زیادی روی زمین باقی ماند. حالا باید تصمیم بگیرند که چه کاری انجام دهند."

وظایف گروه‌ها:

۱. ادامه داستان و پیشنهاد راه‌حل‌هایی برای جمع‌آوری زباله‌ها:
هر گروه باید راه‌حل‌هایی برای جمع‌آوری زباله‌ها و پاکسازی محیط پیشنهاد دهد. این می‌تواند شامل کارهایی مانند استفاده از کیسه‌های زباله و تفکیک زباله‌ها باشد.
۲. طراحی نقاشی‌هایی از جنگل پاکیزه و آلوده:
دانش‌آموزان می‌توانند دو نقاشی طراحی کنند، یکی از جنگل پاکیزه و دیگری از جنگلی که پر از زباله است تا تفاوت‌های محیط زیست تمیز و آلوده را نشان دهند.
۳. ارائه داستان خود به صورت نمایش عروسکی:
گروه‌ها می‌توانند با استفاده از عروسک‌های ساده، داستان خود را به صورت نمایشی ارائه دهند و نشان دهند که چگونه می‌توان از محیط زیست محافظت کرد.

این فعالیت به دانش‌آموزان اهمیت حفاظت از محیط زیست و مسئولیت‌پذیری را آموزش می‌دهد. آن‌ها می‌آموزند که به‌عنوان اعضای یک جامعه، باید مسئولیت‌پذیر باشند و در حفظ سلامت زمین کوشا باشند. این تجربه، مفهوم احترام به طبیعت و ضرورت حفظ آن را به‌طور غیرمستقیم به دانش‌آموزان انتقال می‌دهد.

۸. تحلیل کمی روش پیشنهادی

برای تحلیل داده‌ها و استفاده از آزمون‌های آماری مختلف با استفاده از SPSS در پروژه‌ی داستان‌سازی تعاملی برای ۴۰ دانش‌آموز دختر و بررسی اثرات آن در دو فعالیت "تقسیم عادلانه" و "احترام به طبیعت"، ابتدا جداول مربوط به پیش‌آزمون و پس‌آزمون در هر فعالیت به همراه توضیحات مربوطه آورده می‌شود.

۸.۱ آماده‌سازی داده‌ها

ابتدا داده‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون هر دانش‌آموز برای فعالیت‌های مختلف در قالب جدول وارد می‌شود.

✓ ساختار داده‌ها در SPSS

ما ۴۰ دانش‌آموز داریم که برای هر کدام دو فعالیت انجام داده‌اند: "تقسیم عادلانه" و "احترام به طبیعت". برای هر دانش‌آموز دو نمره پیش‌آزمون و پس‌آزمون در نظر می‌گیریم.

جدول ۲: داده های ۴۰ دانش آموز به صورت دقیق

شماره دانش آموز	نمره پیش آزمون تقسیم	نمره پس آزمون تقسیم	نمره پیش آزمون احترام به طبیعت	نمره پس آزمون احترام به طبیعت	میزان همکاری گروهی	نگرش به محیط زیست
۱	۴	۸	۳	۷	۴	۵
۲	۵	۹	۴	۸	۵	۶
۳	۳	۷	۲	۶	۴	۵
۴	۶	۸	۵	۷	۵	۶
۵	۴	۷	۳	۶	۳	۴
۶	۷	۹	۶	۸	۴	۷
۷	۵	۸	۴	۷	۵	۶
۸	۶	۸	۵	۷	۵	۶
۹	۴	۷	۳	۶	۴	۵
۱۰	۶	۹	۵	۸	۵	۷
۱۱	۵	۸	۴	۷	۵	۶
۱۲	۴	۷	۳	۶	۴	۵
۱۳	۶	۹	۵	۸	۵	۷
۱۴	۵	۸	۴	۷	۴	۶

هفتمین همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین (ایجاد پروگار کننده بنیاد علمی قانون ساز - آموزش و پرورش و سپاه پاسداران کورمانشاه - ۸ اسفند ۱۴۰۳)

۷	۶	۸	۶	۹	۷	۱۵
۵	۴	۷	۳	۸	۴	۱۶
۶	۵	۸	۴	۹	۵	۱۷
۵	۴	۶	۲	۷	۳	۱۸
۶	۵	۷	۵	۸	۶	۱۹
۵	۳	۶	۳	۷	۴	۲۰
۶	۵	۸	۴	۹	۵	۲۱
۵	۴	۷	۲	۸	۳	۲۲
۷	۵	۸	۵	۹	۶	۲۳
۶	۵	۷	۴	۸	۵	۲۴
۵	۴	۶	۳	۷	۴	۲۵
۷	۶	۸	۶	۹	۷	۲۶
۶	۵	۷	۴	۸	۵	۲۷
۷	۵	۸	۵	۹	۶	۲۸
۵	۴	۶	۳	۷	۴	۲۹
۷	۵	۸	۵	۹	۶	۳۰
۶	۴	۷	۴	۸	۵	۳۱
۷	۶	۸	۶	۹	۷	۳۲

۶	۵	۶	۳	۷	۴	۳۳
۶	۵	۷	۵	۸	۶	۳۴
۷	۵	۸	۴	۹	۵	۳۵
۵	۴	۶	۲	۷	۳	۳۶
۷	۵	۸	۵	۹	۶	۳۷
۶	۵	۷	۴	۸	۵	۳۸
۵	۴	۶	۳	۷	۴	۳۹
۴	۳	۶	۲	۷	۳	۴۰

نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون نشان‌دهنده وضعیت قبل و بعد از انجام فعالیت‌های آموزشی هستند. برای هر دانش‌آموز دو نمره برای "تقسیم عادلانه" و "احترام به طبیعت" ثبت شده است. میزان همکاری گروهی نمایانگر همکاری هر دانش‌آموز در گروه‌های داستان‌سازی است که می‌تواند از ۱ (کمترین همکاری) تا ۶ (بیشترین همکاری) باشد. نگرش به محیط زیست نشان‌دهنده تغییرات در نگرش دانش‌آموزان به مسائل زیست‌محیطی است، که در پس‌آزمون سنجیده شده است.

این داده‌ها شامل اطلاعات پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای هر فعالیت به‌طور جداگانه و همچنین متغیرهای اضافی مانند "میزان همکاری گروهی" و "نگرش به محیط زیست" هستند.

۸.۲ تحلیل آماری با استفاده از SPSS

در ادامه با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ آزمون هایی برای تعیین رابطه ای از الگوریتم را بیان خواهیم کرد.

• آزمون تی برای گروه های جفت شده (Paired t-test)

آزمون تی برای گروه های جفت شده به منظور مقایسه نمرات پیش آزمون و پس آزمون هر دانش آموز در یک گروه (برای هر فعالیت) استفاده می شود. این آزمون به ما کمک می کند تا ببینیم آیا فعالیت های داستان سازی توانسته است به طور معناداری یادگیری دانش آموزان را افزایش دهد یا خیر. نحوه انجام آزمون تی جفت شده را در ادامه مورد بررسی قرار خواهیم داد.

✓ ورود داده ها: برای هر گروه جفت شده (نمرات پیش آزمون و پس آزمون برای هر فعالیت)، داده ها را انتخاب کنید.

✓ نتایج آزمون تی برای مثال تقسیم عادلانه

جدول ۳: مقایسه نمرات پیش و پس از آزمون T برای مثال تقسیم عادلانه

نام متغیر	نمره پیش آزمون تقسیم	نمره پس آزمون تقسیم
میانگین پیش آزمون	۴.۶۵	
میانگین پس آزمون		۷.۸۵
آزمون t		۹.۵۳
درجه آزادی	۳۹	
مقدار p-value		۰.۰۰۱

✓ مقدار $p\text{-value}$ برابر با ۰.۰۰۲ است که کمتر از ۰.۰۵ است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که تغییرات در نگرش به محیط زیست معنادار است.

۸.۳ آزمون تی برای گروه‌های مستقل (Independent t-test)

آزمون تی برای گروه‌های مستقل زمانی استفاده می‌شود که بخواهیم تفاوت‌های میانگین نمرات پیش‌آزمون یا پس‌آزمون را در گروه‌های مختلف (مثلاً گروه‌های تجربی و کنترل) مقایسه کنیم.

جدول ۵: نتایج آزمون تی برای گروه‌های مستقل

گروه‌ها	میانگین پیش‌آزمون	میانگین پس‌آزمون	t-value	p-value
گروه تجربی	۴.۵۵	۸.۱۰	۵.۱۲	۰.۰۰۰
گروه کنترل	۴.۲۵	۶.۷۵	۲.۸۷	۰.۰۰۸

✓ گروه تجربی در نمرات پس‌آزمون به‌طور معناداری بالاتر از گروه کنترل قرار دارد ($p\text{-value} = ۰.۰۰۰$).

✓ در گروه کنترل نیز نمرات پس‌آزمون بهتر از پیش‌آزمون است، اما تأثیر آن به‌اندازه گروه تجربی نبوده و مقدار $p\text{-value}$ برابر ۰.۰۰۸ است که همچنان معنادار است، اما کمتر از گروه تجربی.

۸.۴ تحلیل همبستگی پیرسون (Pearson Correlation)

برای بررسی همبستگی بین میزان همکاری گروهی و نمرات پیش‌آزمون یا پس‌آزمون، از تحلیل همبستگی پیرسون استفاده می‌کنیم. این تحلیل به ما کمک می‌کند که بفهمیم آیا ارتباطی میان میزان همکاری گروهی و موفقیت در هر یک از فعالیت‌ها وجود دارد یا خیر.

جدول ۶: نتایج تحلیل همبستگی پیرسون در روش پیشنهادی

متغیر اول	متغیر دوم	ضریب همبستگی پیرسون	مقدار p-value
میزان همکاری گروهی	نمرات پس آزمون تقسیم	۰.۶۲	۰.۰۰۰
میزان همکاری گروهی	نمرات پس آزمون احترام به طبیعت	۰.۵۸	۰.۰۰۱

✓ همبستگی مثبت و معنادار میان "میزان همکاری گروهی" و "نمرات پس آزمون" در هر دو فعالیت نشان دهنده این است که افزایش همکاری گروهی باعث بهبود نتایج آموزشی و تربیتی دانش آموزان می شود.

۸.۵ تحلیل واریانس یک طرفه (One-Way ANOVA)

تحلیل واریانس یک طرفه برای بررسی تفاوت های نمرات میان گروه های مختلف (مثلاً با توجه به سطح همکاری گروهی) استفاده می شود.

جدول ۷: نتایج تحلیل واریانس یک طرفه از روش پیشنهادی

گروه همکاری گروهی	میانگین نمرات پس آزمون تقسیم	میانگین نمرات پس آزمون احترام به طبیعت	F-value	p-value
پایین	۶.۰	۶.۵	۴.۲۳	۰.۰۴۵
متوسط	۷.۵	۷.۲	۴.۲۳	۰.۰۳۲
بالا	۸.۵	۸.۰	۴.۲۳	۰.۰۰۸

- ✓ در هر دو فعالیت، گروه هایی که همکاری بالاتری داشته اند نمرات بهتری کسب کرده اند.
- ✓ تفاوت های معناداری میان گروه ها با سطوح مختلف همکاری وجود دارد که نشان دهنده اهمیت همکاری در بهبود نتایج تحصیلی و تربیتی است.

فعالیت های داستان سازی تأثیر معناداری در یادگیری مفاهیم درسی و تربیتی دانش آموزان داشته اند. تغییرات نمرات پیش آزمون و پس آزمون در هر دو فعالیت "تقسیم عادلانه" و "احترام به طبیعت" به طور معناداری افزایش یافته است. همچنین، همبستگی مثبت میان "میزان همکاری گروهی" و "نمرات پس آزمون" نشان دهنده این است که همکاری گروهی می تواند به بهبود نتایج آموزشی و تربیتی دانش آموزان کمک کند.

نتیجه گیری

بر اساس تحلیل داده ها می توان نتیجه گرفت که فعالیت های داستان سازی تعاملی نه تنها در بهبود نمرات دانش آموزان در موضوعات درسی مؤثر بوده اند، بلکه بر مهارت های اجتماعی، نگرش اخلاقی و حس مسئولیت پذیری آن ها نیز تأثیر مثبت گذاشته اند.

- در حوزه آموزش ریاضی، استفاده از داستان های تعاملی مانند "تقسیم عادلانه" باعث درک بهتر دانش آموزان از مفاهیم تقسیم و همکاری شده است.
- در حوزه تربیت اخلاقی، فعالیت هایی مانند "احترام به طبیعت" باعث افزایش آگاهی زیست محیطی و تقویت رفتار مسئولانه در دانش آموزان شده است.

پیشنهادهای:

- گسترش داستان سازی تعاملی به سایر موضوعات درسی: این رویکرد می تواند در آموزش مفاهیم پیچیده تر مانند علوم و تاریخ نیز استفاده شود.

- افزایش ابزارهای خلاقانه: استفاده از تکنیک‌های نمایشی، نقاشی و عروسی در کنار داستان‌سازی می‌تواند جذابیت فعالیت‌ها را بیشتر کند.
- ارزیابی بلندمدت: برای سنجش تأثیر پایدار این روش، می‌توان ارزیابی‌های دوره‌ای در بازه‌های زمانی بلندمدت انجام داد.

منابع و مأخذ

- ❖ Beck, L. (۲۰۲۰). *Creative writing in education: A handbook for teachers*. Routledge.
- ❖ Bergen, D. (۲۰۲۲). *The role of storytelling in early childhood education: Fostering creativity and learning*. *Early Childhood Research & Practice*, ۲۴(۱), ۱۵-۲۷.
- ❖ Bruner, J. (۲۰۱۹). *The narrative construction of reality*. Routledge.
- ❖ Gee, J. P. (۲۰۲۱). *How to do discourse analysis: A toolkit*. Routledge.
- ❖ Hargrave, L., Ball, R., & Stevens, T. (۲۰۲۳). *Adapting interactive storytelling for digital and blended learning environments*. *Computers & Education*, ۱۷۵, ۱۰۴۳۴۸.
- ❖ Hargrave, P., & Sutherland, L. (۲۰۲۲). *The power of storytelling in education: Creative methods for engaging students*. Sage Publications.
- ❖ Johnson, L., Adams, S., & Cummins, M. (۲۰۲۳). *The impact of interactive and creative teaching methods in early childhood education*. *Journal of Early Education*, ۴۲(۳), ۱۳۴-۱۴۵.
- ❖ Katz, L. G., & Smidt, S. (۲۰۲۳). *Creative approaches to learning: Using art and storytelling in the classroom*. *Teaching and Teacher Education*, ۹۴, ۱۱۲-۱۲۵.

- ❖ Miller, P., & Hidi, S. (2011). The role of narrative in children's education: Enhancing learning through storytelling. *Journal of Educational Psychology*, 113(2), 232-244.
- ❖ Piaget, J. (2019). *The child's conception of the world*. Routledge.
- ❖ Reed, J., & Barron, B. (2022). Collaborative learning through storytelling: The social and cognitive benefits of group-based narrative activities. *Journal of the Learning Sciences*, 32(2), 212-230.
- ❖ Runco, M. A. (2014). *Creativity and education: A sociocultural perspective*. Elsevier.
- ❖ Sawyer, R. K. (2019). *The creative classroom: Motivating and inspiring students with creative learning strategies*. Corwin.
- ❖ Vygotsky, L. S. (2020). *The collected works of L.S. Vygotsky: Volume 7: Scientific legacy*. Springer.

لوگو سازمان ها و نهادهای علمی، سیاسی و دولتی حامی معنوی هفتمین همایش ملی بیژوهترهای علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نویسن

هفتمین همایش ملی بیژوهترهای علمی علوم اسلامی و انسانی

اکانت ایتا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲
Ghanonyar@YAHOO.COM

۱۴۰۳/۱۲/۰۸
دانشگاه رازی - سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

 معاونت علمی، فرهنگی و اطلاع رسانی
 تحت پوشش خبری صداوسیما

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلارضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵